

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 13.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 5 Aprilie n. 1914.

TRAGEDIA POLITICĂ DIN PARIS

1. Gaston Calmette, directorul lui „Figaro”, ucis. — 2. Cabinetul directorial al ziarului „Figaro”, în care s'a desfășurat drama. — 3. Dna Caillaux, ucigașa, în poza ei de așteptare în anticamera biroului. Ea ține ascuns în manson revoluționar cu care are să săvârșească atentatul. — 4. Dl Joseph Caillaux, fostul ministru de finanțe al Franței, soțul ucigașei. — 5. Dl Fabre, procurorul general al Corpului de ape din Paris, ale cărui destăinuri au provocat campania contra dlui Caillaux. — 6. Dl Louis Barthou, fost prim-ministru al Franței, care din culise a condus întreaga campanie contra dlui Caillaux.

CULTUL LOCURILOR

Nu am obiceiul să scriu articole de gazetă, pentru că nu pot, și pentru că sunt convins că în ele nu se poate scrie mai nimic. Acesta cred că am justificat-o și în acele puține scrieri, ale mele, asupra literaturii române.

Dar vine o vreme, când trebuie să ieși dintr'un fel de-a fi al tău și, vrând-nevrând, să te lași, luat puțin de împrejurările și obiceiurile celor cu care locuiești. Așa este acum cu mine. Fără să am multe de spus, vreau să spun ceva.

Am cetit într'un nr. trecut al *Nouei Reviste Române*, un articol al dlui Dr. V. Leon, intitulat: *Genius Locii*. Se vorbire acolo despre unele localități, care au avut fericirea de-a da, din mijlocul lor, un șir întreg de oameni, geniali, un vis întreg de generații, cari au străbătut rând pe rând, domeniul științei ca și pe cel al artei. Și se pomeneau orașe germane, iar dela noi, Iașul. Și atunci fără să vreau, m'am gândit la sufletul cald și vibrant al lui Carlyle, care, cu deosebire și în contradicere cu metafizicele nebuloase a divinitați și a ridicat la *cult*, oamenii, cari, trăiesc pe acest pământ. Și mi-am zis: dacă marele filozof profet — a făcut această mare prefăcere în mentalitatea modernă, de ce nu am căuta s'o ducem până la sfârșit. De ce, dela cultul oamenilor eroi, nu am trece la cultul locurilor cari au dat pe acești eroi? De ce?! Viața modernă cu materialismul ei, din ce în ce, înlătură aceea ce lumea a numit idealism și în urma acestei dispoziții, lăsam sufletele goale, ca niște pomi despoiați de frunze, în bătaia vântului. Lumea nu mai merge la temple, pentru că nu mai crede în ele, profeții cari, să

miște suflete, au dispărut, fiind înlocuiți prin oratorii politici și ceea ce rămâne pentru suflet, este cartea. Ea singură va mai putea mișca sufletul, în societatea viitoare, în care, omul nu va mai avea loc de clădit, spațiu de coprins și semeni de supus și astfel, din ce în ce, lumea fără să vrea, se apropie de scriitori, nu cu sentimentul de distracție cu care se apropiau înaintașii noștri, ci cu sentimentul de evlavie cu care vizitau medievalii Ierusalimul. De-aceea aștzi, în urma nenunmăratelor ediții ale scrierilor lor și mai ales în urma comemorărilor cari nu se uită niciodată și nicăieri, se poate vorbi, de un cult al scriitorilor, din partea mulțimii. Această mulțime și plecând dela acest cult, nu este departe vremea, când va ridica la un cult, locurile unde scriitorii și-au trăit viața. Articolul dlui Dr. Leon, este semnul celor ce va să vină. Se cade să mergi cu mai multă venerație, în orașul unde s'a înscut și a trăit un scriitor, decât la locul unde s'a purtat vreo luptă vașnică, datorită ambițiilor domnitoare. Se cade să-ți pleci fruntea în fața casei acestui scriitor, mai mult, decât în fața casei vreunui dominitor, care nu a fost altcineva, decât oricare altul. Acest cult trebuie să fie semnul vremurilor acestea. Istoria trebuie să ne povestească, dar nu să ne învețe. Învățătorul să fim noi, către noi.

...Și în ținuturile românești, câte nu s'ar putea face, plecând dela acest cult? Aproape noi nici nu știm pe unde au trăit scriitorii noștri, sau dacă știm, știm că acea casă în care și-au trăit ei viața, de mult s'a prefăcut în praf, că în locul unde se depănuau gândurile lui în nopți târzii, mâni nemi-

loase, sapă adânc... Nu așa, nu așa, căci ne vor blăstămă cei cari vor veni după noi!

Din fiecare loc de acest fel, un cult, iar din toate culturile acestea, cultul cel mare, care este conștiința viitorului popoarelor înaintate.

Radu S. Dragnea.

Cronică din București.

— Seria concertelor simfonice date la „Ateneul Român” sub conducerea maestrului Dinicu. — Festival francez. — Festival Wagner. — O mare artistă: dș. Cella Delavrancea. — Un tânăr compozitor român de seamă: Nonna Ottescu. — Concertul de Duminecă, 9 Martie, cu o revelație: un mare violonist de 16 ani: M. Bărsan. —

Nu se poate vorbi de viața intelectuală a capitalei României, fără să se amintească cu deosebire laudă de concertele simfonice dela „Ateneu”. Sacrificiile pe cari le face ministrul instrucției publice, subvenționând orchestra (numită de obicei „Orchestra Ministerului”), compusă din 80 de secutați de seamă, profesori și absolvenți de conservator, și zelul neobosit pe care-l depune maestrul Dinicu, au dat rezultate uimitoare.

În seria concertelor din iarna aceasta s'au executat cu o superioară interpretare pagini clasice orchestrale din Beethoven, Haydn, Mozart etc. Rețin în minte neperitoare impresii pe cari mi le-a dat audierea celor două festivaluri: „Wagner” și „Festivalul francez”. În acest din urmă festival s'au interpretat cu minuoș studiu și delicateți unele dintre cele mai alese pagini ale maestrilor francezi, Massenet, Chausson, Rabaud.

La unul dintre „simfonice” am ascultat pe marea noastră pianistă: dșoara Cella Delavrancea. Am remarcat o alesă delicatețe de tușeu și o interpretare plină de fineț și pătrundere a „Concertului în do minor” de Mozart și a faimoasei „Rapsodii” a lui Liszt.

Concertul de Duminecă trecută ne-a înfățișat într'un ciclu bine ales

Doamna Caillaux, acasă, în salonul ei splendid.

o serie de compoziții ale tânărului nostru compozitor Nonna Ottescu.

Nonna Ottescu cultivă de predelecție genul „poemei simfonice”, atât de cultivat în Apus. Sub conducerea compozitorului însuși am auzit Dumineca trecută pagini de o orchestrație pe cât de savantă pe atât de sugestivă. Am remarcat în deosebi „În ritm de gavotă” și o foarte frumoasă orchestrare a câtorva cunoscute melodii românești, care ne face să nădăjduim că vom avea în Nonna Ottescu un fel de Borodin

romănesc, care „să ridice la înălțimea tehnice și orchestrației moderne muzica noastră populară, atât de bogată în comori necunoscute și nedesgropate. O singură vină ași găsi în felul de a compune al d-lui Nonna Ottescu: îi cam lipsește economia de orchestrație; și al doilea melodia și ritmul sunt aproape cu totul sacrificate. E adevărat, că felul acesta de tratare e ținut modern, dar mă întreb, — cred cu deplină dreptate, — dacă muzica, — în ciuda teoreticianilor ultramoderniști, — s'ar

putea lipsi cândva de melodii și ritm, cari după a mea părere prețuiesc cel puțin tot atâta cât armonizarea... O părere personală, firește.

Și dacă mi se îngăduie — încă o părere individuală. Socotesc că atât vina sus amintită, cât și tendința prea multă spre muzica descriptivă, se explică prin instrăinarea dăunătoare de muzica clasică a marilor maeștri ai secolului XVII și XVIII: Bach, Mozart, Beethoven. În cea mai „*Programmusk*” dintre operele lui Beethoven („*Symphonia VI*”, sau „*Symphonia Pastorală*”), Beethoven indică expres „*Mehr Ausdruck der Empfindung als Malerei*”, deci „mai multă expresie a sentimentului decât pictură muzicală”. — Neținându-se seamă de acest clasic adagio, se ajunge la pagini cari nu sunt nici muzică, necum poezie. Toate acestea, pentru că ar fi păcat ca compozitori de talent și știința d-lui Ottescu, să apuce o direcție eminamente antimuzicală.

În concertul de ieri, Duminecă 10 Martie, publicul iubitor al artei Polyhymniei, a rămas uimit de o fraged talent ce s'a destăinuit ca o adevărată revelație. Trec peste restul programului, (bine alese pagini din „*bunul Haydn*”, bătrânul cu suflet suav de copil, o uvertură plină de vervă a lui Dvorzák etc.), ca să vorbesc numai despre acest tânăr virtuos. Un licean, (afiu că a învățat vioara la conservatorul din Iași și că acum își continuă studiile sub direcția d-lui prof. Kresz), de vreo 16 ani, cu ochii scilpitori de o înfrănată încredere în sine, pășește modest pe scenă, alături de cunoscutul pianist și acompaniator Th. Fuchs. Înfașșurarea pueril-modestă a artistului, trezește în sală un fel de ceață de nedumerire. Dar ce repede se topește ceața, când arcului fermecat în mâna acestui mic artist fermecător, prinde a lunea pe strune. Cu ce ușurință „filează” „legato”-ul cel mai deficil, cum curg spicacatele, ce justetă a prinderii tonului, a octavelor și mai ales ce pasiune furtunoasă. În ochii tuturor elevul de

Chinurile ladului pe pământ: oameni vii închiși în sicrie. — 1, (sus la stânga): e un deținut cu capul scos afară pe o unică gaură a sicriului. — 2, (în mijloc): Vederea închisorii împreună cu un gard înalt. — 3, (sus la dreapta): Un deținut întinde prin gaura sicriului mâinile încătușate, spre a-și primi hrana. — 4, (jos): Interiorul beciului întunecos și răndurile de sicrie cu oameni vii. — Nu există în lumea largă deapsă mai grozavă decât aceea aplicată delincvenților politici în Mongolia: detențiunea pe viață într'un sicriu legat cu fier și încuiat cu două lacăte. „Mongolii — spune jurnalistul englez de o cruzime diabolică și nu se poate concepe o soartă mai înfricoșătoare decât aceea a nenorociților deținuți. Într'un sicriu întunecos se află închiși în sicrie, pentru restul zilelor lor și de unde sub nici un cuvânt nu sunt și nu vor fi scoși, mai mulți foști agitatori politici. În sicriul lor, ei nu pot să se așeze drept, nu pot să se întindă; iar lumina soarelui n'o văd decât timp de câteva minute, de două ori în 24 ore, când li se aduce mâncare și se deschide ușa de fier a beciului. Mâncarea li se dă pe o gaură practică în sicriu și prin care numai rarori se întămpină cu un deținut să-și poată trece capul. De obicei nenorociții aceștia nu rezistă mai mult de 3 luni.

liecu a devenit artistul mare de mâne și ropote necontente de aplauze îl chiamă sub ochii admiratori ai publicului. Fără îndoială M. Bărsan v-a proiectat multă glorie asupra neamului său... cu o singură condiție, — ca neamul său să sprijinească mai mult arta și pe cultivatorii ei, — mai mult decât până acum.

Cred că a venit timpul să nu mai aruncăm ce avem mai bun, aurul neamului nostru — pe gărlă.

10/III. 1914.

Olimplu.

□ □ □

A murit Mistral.

Mistral! Nume de vrajă, conceput al poeziei, al frumosului etern. Cântărețul fericit al soarelui și florilor din Provence. S'a stins, în sfârșit, bătrânul Frédéric Mistral!

Unul dintre cei mai mari poeți ai Franței s'a dus, și cu dânsul s'a

rupt o mare bucată din inima artei franceze. Mistral a fost nu numai cântărețul provinciei sale natale, ci înșasi Provence personificată. Parisul, întreagă Franța, a trebuit să învețe idiomul Provanței, dacă a fi-nu să guste arta lui Mistral. Căci el nu-și bătea capul decât cu limba și cu frumseța fărăi sale. O lume chiar a fost nevoită să se apropie de Mistral, dacă a fi-nu să guste farmecul special al celei mai cântătoare poezii primitive.

S'a coborât în groapă un moșneag, lin și fără sgomot, după cum se cădea unei vieți trăite în pacea dulce a cerului cu soare și a livezilor înflorite. Par'că nici nu s'ar fi întâmplat nimic, a închis ochii, s'a mistuit. Fără să-și dea seama, că plecarea lui v'a îndolă o țară întreagă, o lume de închinători.

Intocmai ca moartea, atât de lini-

ștită, de patriarhală, i-a fost și viața. Sătușorul Maillane, ascundeă de multă vreme, în mijlocul unei grădini, o mare celebritate a Franței, un om, care nu se mișcă nicăiri din sihăstria sa blajină, dar care eră veșnic cântat și sărbătorit. Se făcea an de an adevărat pelerinaj spre căsuța cu geamuri luminoase din cap de sat, veneă Parisul, scriitorii Franței, Academia nemuritorilor, ordinele de onoare, premiul Nobel, aici veneă zilnic din mari depărtări, din lumea toată, admirații atât închinători ai frumosului.

El, Mistral, nu căută pe nimeni, nu dorea nimic, ci eră căutat, eră sărbătorit. Un silhastru al artei sale, la izvorul de artă al căruia s'a perândat o lume de admiratori, de credincioși. Fericit om, fericit artist!

S'a născut la 8 Septembrie 1830, în sătușorul dela gura Rhonului, cui

Teologii români din Arad cari au jucat „Călușerul și Bătuta” la balul aranjat de Reuniunea femeilor române din Arad.

pe care l'a păzit întreagă viața sa. Pentru puțină vreme se avântase de aici, ca să facă studii de drept în Aix. Dar nu eră în elementul său. De aceea a revenit și peste puțin scrisse în dialectul din Provanca, dulcea idilă „Mireio”. Pentru aceasta l'a distins Academia în 1861 cu marea premiu al poeziei. Peste puțin a fost onorat cu marea cruce a ordinului de onoare. De acî înainte îl apar la scurte restimpuri operele. În 1867 „Calendal”, poema, în 1875 colecția „Lis Jocolo d'or”, în 1884 „Nerto”, în 1890 „La Reine Jeanne”, tragedie, iar la 1890 scoate „Poème du Rhone”.

În cursul anilor de mai sus pregătii și scoase vestitul dicționar provençal („Tresor don Felibrige”) și întemeie cercul literar Felibrige. Scoase și o culegere de cuvântări sub numirea de „Discurs e dicho”.

Când i se dete premiul Nobel, a fost sărbătorit de întreagă lumea literară. Iar, în cele din urmă, Academia franceză încoronă opera artistică a lui Mistral, alegându-l între membri sei.

Spre sfârșitul seninelor sale bătrâne, îl mai ajunse o duioasă cinste: însuși Poincaré a simut să pelegrineze la căsuța istorică din Maillane, să strângă mâna moș-

neagului artist. Să îmbrățișeze, o vie glorie a Franței.

□ □ □

Dim primejdiile jucăriiilor de copii.

Adese-ori omul, în dorința de a face un bine, face un rău. Așa de pildă, cui i-ar trece prin gând, că dăruind unui copil iubit o jucărie, ar face acestuia un rău!? Copilul din pricina acestor jucării este adesea expus multor accidente. Ați văzut pe străzi, vânzându-se niște artificii, ce răspândesc scânteii frumoase. Copilul, fiți siguri va căuta să puie mâna pe chibrituri, să le dea foc, sperând că va produce și el astfel de scânteii frumoase și adesea se va arde. Unii fabricanți au avut nenorocita idee de a face din zăhar chibrituri, țigarete, iar părinții dau copiilor să mănânce aceste țigarete dulci.

Să nu vă mire în urmă, dacă copiii vor băgă în gură chibrituri adevărate, căci copiii din obiceiul duc la gură tot ce iau în mână.

Feriți-vă de toate jucăriile vâpșite cu culori de anilină! Toate aceste jucării au acid arsenios, o otrăvă puternică.

În genere mai toate jucăriile de

copii presintă un mare pericol prin faptul, că trec prin un mare număr de mâini, recoltând în trecerea lor un imens număr de microbi. Trompetele, fluierile mai ales, presintă un pericol prin faptul că fiecare le încearcă, suflă în aceste jucării, și cine vă garantează că printre acești vânzători nu au fost și unii sifilitici? Știți cu toții, câtă gălăgie fac medicii, ca nimeni dintre dvoastră să nu deie voie copiilor săi să bea dintr'un pahar din care a mai băut cineva. Știți cum pretindem, ca biberonul să fie cu îngrijire spălat după fiecare întrebunțare. Dar cu câtă ușurință dați copilului dvoastră să fie în mână și să ducă la gură o jucărie pe care atăta lume a pus mâna!

De asemenea multe jucării, ca trompete — bășici — tobe, care face un zgomot infernal, au o influență rea asupra-sistemului nervos, tocmai prin zgomotul acestor atât de dorit de copii.

Precum vedeți, jucăriile pentru copii să fie dintr'acele, care nu sunt colorate, și care se pot spăla ușor.

Și-apoi încă ceva: Orice fel de jucărie, care a fost în mâna unui copil atins de o boală molipsitoare, ca: pojar, anghină, scarlatină, vărsat, gușter, boală de piele, etc. trebuie să

fi aruncată în foc. Asemenea jucării sunt cât se poate de periculoase, — pot transmite acele boli altor copii. Niciodată să nu primiți cadou jucării care au fost în mâna altor copii. E un sfat foarte important. Mulți dăruiesc de sărbători jucării copiilor care sunt internați în spitale. E o faptă foarte, demnă de a procura bieților copilași bolnavi distracție, bucurie. Dar aceste jucării nu trebuie păstrate și luate dela copil după ce acesta s'a vîdecat și în armă de altui copil. Jucăriile acestea trebuie arse, distruse. E o măsură absolut necesară.

Dr. Prisca-Antonin.

□ □ □

Un divorț împărătesc...

— Napoleon și Josephine. —

Pe fruntea lui împărătească se împletea încă din raze strălucitoare cununa de glorie, când se hotărîse să divorțeze de augusta împărăteasă. Divergențe familiare și poate considerațiuni politice îl slăbiră — după toate firele subțiri de dragoste, în mreaja cărora se simțise atât de fericiți, de câteori se rentorsesc din zgomotul luptelor. Din nevestele sale, aceasta a fost aceea, pe care a iubit-o mai mult și totuși a jertfit-o, la început în nepăsare, dar cu dureri mai pe urmă. După lupta dela Austerlitz, întreg Parisul vorbea, că Napoleon are să divorțeze de Josephine. Se vorbea în тайна numai, căci pe față nimenea nu vedea consuzt să confirme zvonul.

Nu mult însă așa. Încurând marele împărat a dat însuși clasică dovadă, că se ocupă cu acest gând sinistru și plănuește supraprea caminului. Cel dintâi semn, prin care a dat să se înțeleagă planul său, a fost, că împărătesei i-a denegat favorul de-a fi însoțită la balul elitei parisiene de suită în sala plină de splendoare lumea așteptă neliniștită sosirea perechii împărătești și tocmai plecase o delegație aleasă de dame, ca să invite pe Josephine să ocupe tronul împărătesc, ce strălucăa tîntuit în aur la lumina candelabrelor, — când dela Napoleon veni porunca aspră: Josephine nu are drept la suită! Într-o clipă toată lumea a fost în curat cu însemnătatea acestei porunci. Eră hotărât lucrul: Napoleon divorțează...

Frumoasa regină a apărut deci singură în sală. Pe față ei — scrie un martor — se ogîndea umbra unei dureri nemărginite și două picături de lacrimi luceau în ochii ei frumoși, cari au mîngăiat de-a tătea ori pe împărat. Lumea privia la ea cu durere și compătimire și toți o salutau cu acea mișcare umilă, care vorbește așa de trist și duros. O compătimeau, fiindcă în mersul ei de regină umilită eră simpatică și eră așa de nenorocită. A urcat încet, cu grije și plîndă, tronul, și când s'a așezat în el, părea un simbol al chinului și al suferinții. Singură, tristă și părăsită privia vârtejul din jur în clipa, când sunet de goarne și de tobe anunțară sosirea lui Napoleon. Lumea într-o clipă a dat năvală la intrare și pe cum de liniștită și fără alai a primit pe regină, pe atât de zgomotos și cu urale nesfârșite l-a primit pe împărat... Măndru, maestros, purtându-și cercetător ochii peste cei de față, a pășit în sală. Și ochii lui atrași de o putere mistică parca, s'au oprit tocmai pe înfățișarea Josephinei.

A pălit și galben ca ceara, a început să păsească agale spre tron. Emoțiile însă îl năpădiseră așa de viu, că lă fiecare pas se oprea și agrăia pe cei de față. Nu penitrucă simția nevoia să vorbească cu ei, ci fiindcă trebuia să câștige timp de reculegere, timp ca să-și recâștige toată răceala de marmoră pe când avea să urce pe treptele tronului lângă împărăteasa tristă...

Balul s'a sfârșit încurând și după asta procesul divorțului a curs tot mai repede. Despărțirea de Iosefina eră absolut hotărâtă și nu mai erau înapoi, decât niscăi formalități. În vremea asta însă Napoleon a început să o iubească iar și se purta față de ea cu cea mai mare gingășie. O mîngăia, o giuguilea și se vedea, că dorește cu orice preț s'o facă să uite necezul. În plătarea lui însă cu tot începutul acesta de dragoste nouă, eră neînduplecat. De viitorul împărătesii însă s'a îngrijit, ca un împărat. I-a făcut o listă civilă de trei milioane franci, i-a organizat viitoarea curte regală și i-a dăruit cel mai frumos castel al său, reședința din Malmaison, la care Iosephina ținea foarte mult. După ce toate au fost puse la cale, în 15 Decembrie nevasta lui Napoleon trebuia să declare în fața curții împărătești, că abdice de voie bună de rangul de împărăteasă și divor-

țeze de Napoleon. Dar femeea gingașă n'a avut destulă tărie să cețeaască formula aceasta, necum s'o înțețe de rost și s'o spună. De aceea în locul ei a cetit-o altcineva și ea cu ochii plânși a trebuit să asiste la întreg procesul acesta sinistru. Dar durerea din clipa despărțirii n'a stors numai din ochii ei lacrimi. Insuș Napoleon a scăpat două boabe din aceste mărgăritare scumpe și sfinte.

După asta n'a rămas, decât să se refereze despre divorț și în senat. Sarcina aceasta a căzut asupra fiului Josephinei, cancelarul Eugen, care a și împlinit-o cu o putere eroică. — Fericirea Franței pretinde — a zis el — ca pe emetietorul dinastiei a patra să-l impresoare descendenții direcți ai lui. Împăratul se pleacă naintea dorinței țării... Hotărarea lui însă, l-a costat lacrimi amare și aceste lacrimi vor servi mamei mele spre glorie eternă...

După ce în senat a răsunit această declarație, perechea împărătească a părăsit castelul. Napoleon s-a mutat în palatul Trianon, iar Josephine în castelul Malmaison, de unde niciodată nu s'a mai rentors la Tuilleries, unde a petrecut atâtea zile ferice și unde a suferit pe urmă atât de mult...

— Un capitol din viața copilului de advocat din Ajacio, ajuns împărat, se încheie în felul acesta.

Răspândiți revista „Cosinzeana”
între cunoscuții dumneavoastră!

RÂNDURI MĂRUNTE

Scoda, societate pe acții pentru fabricarea de arme, publică bilanțul de pe anul 1913 cu un venit curat de cor. 7.027.169, un profit cu aproape 2 milioane mai mare decât a fost cel din anul 1912. — Când remarcăm lucrul acesta, ne vin în minte înarmările nebune, ce se fac în toate țările, și îndeosebi în Monarhie. Dela noi mai ales, se trimit cu vagoanele banii fabricator de arme, ca să ne lizeze în schimb tunuri și puști: mijloace de-a ne duce căndva în viitorul apropiat cu desăvârșire la ruină. Țara sârăcește, iar acționarii

Un joc caprițoi al naturii: Un vițel cu două corpuri și un cap, și două din picioarele dinainte, crescute în sus, în spate, în loc de a fi la locul lor lângă celelalte.

societății Scoda capătă dividendă de 15%. De, așa-i lumea: mulți săraci, puțini bogați.

Adunarea Ligii Culturale la București, ținută duminică în sala Dacia, a fost cercetată de un public imens, care a urmărit cu cea mai vie atenție discursurile oratorilor, manifestându-și neconținut adevărat la cele spuse, prin aplauze furtive. Dintre discursurile ținute cu această prilej, dăm și noi aci fragmentul cel al dlui Emil Antonescu.

La 4 milioane de Români din Ungaria, — zice dânsul, — sunt numai 4 gimnazii; Germanii din București au 10 școli secundare, iar cei 300.000 de evrei „persecutați” dela noi au 10 gimnazii. În numele civilizației și culturii românești protestăm în fața Europei întregi! Noi lăsam libertate culturală tuturor, dar cerem drepturile noastre culturale și avem dreptul acesta.

Există un drept de intervenție în numele umanității. De 60 de ani se intervine în Turcia, în numele acestui drept. Dar nu există violențe numai contra trupului, ci și contra sufletului.

Avem nediscutabil dreptul de a influența politica externă a statului așa, ca să se vadă nemulțumirea pe care ne-o provoacă tratamentul la care sunt supuși frații noștri. Va rămâne de pomană în istorie faptul

că 30 de ani am stat alături de un popor care ne eră dușman. Am fost lași une-ori. Am văzut cum se închid școli, cum se duc martirii la temniță. Eră necesară această atitudine. Trebuia apărat regatul român, sâmburile românismului.

Dar la 1913 s'a dovedit că aceeași pretini și prietini, marea împărăție vecină, și-a schimbat atitudinea, și nu ne-a ajutat la momentul oportun.

Am constatat, că în imperiul vecin se făceau două politici: cea maghiară, care avea interes să ridice în spatele nostru o Bulgarie mare, spre a putea înghiți în liniște naționalitățile.

La Ballplatz vroiau să-și atașeze Bulgaria, cu prețul demnității noastre, al țării și al marelui nostru rege.

Atunci ne-am întrebat: pentru ce Regatul Român să stea alături de cei cari n'au știut să stea alături de noi?

Eu cred, că Ungurii nu sunt așa de vinovați. Ei sunt așa cum sunt. Nu poți face nimănu proces fiindcă s'a născut prost sau nebun. Poporul ungar suferă de un fel de turbatio sanguinis, de care sufar toate popoarele turanice. După invaziile Ungurilor și ale Tătarilor n'a rămas nimic. De 60 de ani de când sunt liberi ei au reușit să se certe cu toate națiunile ce-i înconjoară. Dacă ar fi independent, statul ungar n'ar dură nici o lună, căci ar fi distrus de cei dinăuntru și de cei din afară.

Aceiași turbatio sanguinis o gă-

sim și Bulgarii. Di Danef nu e un reprezentant la aceleași lipse? Sper că pentru binele țării o să ne dea Dumnezeu și peste Carpați un Danef în viitor.

Deci nu Ungurii sunt de vină. Am fost austrofil. Dar mi-se pare o concepție absurdă din partea Austriei că tolerează în Ungaria ideea de stat unitar maghiar.

Imperiul austro-ungar a avut până acum o misiune istorică: să apere popoarele mici creștine de semi-lună. *Misiunea ei a încetat*. Ar putea să aibe o misiune nouă, aceea de a deveni o Elveție mare, un imperiu de răsărit al tuturor popoarelor din Orientul Europei, care să se desvolte liber conform genului lor.

Când vedem însă că tolerează a Ungurii să facă o politică de desnaționalizare, fatal se pune întrebarea: care mai e deosebirea între Austria și Rusia, despre care există temere că ne va desnaționaliza? Iată de ce vina cea mare e a Austriei.

Eu zic, că n'avem dreptul să ne amestecăm în treburile interne ale Austriei, dar am dreptul de a zice țării mele: ferește-te de o țară care nu e decât un vulcan. Mă mir că Italia și Germania tolerează ca în cadrul Triplei-Alianțe să se petreacă asemenea lucruri. Bieții Nemți dela Berlin sunt siliți deocamdată să se înarmeze, pentru că văd situația turbure din Austro-Ungaria.

În Ungaria se petrece o luptă între stat și cei 12 milioane de supuși de altă naționalitate. Cum voji

Cea mai voluminoasă statuie din lume e aceea a marelui Budha, din Kamakora, fosta capitală a Japoniei. — Statuia aceasta, numită de Japonezi Daibutsu, — executată acum 602 ani, adică în 1252. — are o înălțime de 17 metri, iar circumferința bustului de 34 metri. Lărgimea feței e de 3 metri, iar fiecare din cele 830 șuvițe de păr, are un diametru de 90 centimetri.

ca la vreme de grea cumpănă aceste 12 milioane de suptuși să se strângă sub același steag?

Avem deci dreptul de a spune statului român să se ferească de Austria. Am avut dovada că avem opinie publică, care la un moment dat poate forță guvernelor la o anumită atitudine.

Există în mijlocul Triplei-Alianțe o Ecubă, ale cărei nenorociri vor atrage după ea nenorocirea Triplei-Alianțe.

Avem o datorie, de a ne strânge sub drapelul „Ligei Culturale”, care va trezi întreaga conștiință românească. Apoi, după ce vom face reformele interne, să ne strângem sub drapelul cuultur. Acest drapel nu va putea fi trimis acolo de unde ni se trimit insulte și nedreptăți.

Cristofor Columb, veșnicul călător... E cunoscut, că se pregătește în America o mare expoziție mondială din prilegiul deschiderii canalului Panama. Aranjatorii expoziției plănuiseră să transporte pentru această ocazie la America rămășițele

pământești ale lui Cristof Columb, descoperitorul continentului occidental. Un mare ziar francez însă nu aprobă acest plan, pe cuvânt că bietul Columb a călătorit destul, chiar și după moarte, încât ar avea tot dreptul să se poată odihni cel puțin de-acum înainte. Căci, într-adevăr neodihnitul Columb a făcut destule drumuri pentru îmbogățirea altora, chiar după ce închise ochii pentru veșnicie.

Mort în 1506, la Paști, a fost îngropat în Valladolid. De acolo a fost transportat în mănăstirea Carthusienilor din Sevilla. Puțin a putut însă să se odihnească în liniștea lăcașului călugăresc, căci la anul 1536 a fost exhumat și trecut oceanul în catedrala din San-Domingo. Aici a pausat 205 de ani, după cari o parte a insulei spaniole a trecut în posesiune franceză. De aceea, sarcofagul lui Columb a fost ridicat iarăși și trecut pe insula Cuba, unde i-s-a dat loc în catedrala din Santiago. Dar n'a mers tocmai neted această nouă călătorie. Locuitorii din San-Domingo n'au vrut să se des-

partă de prețioasele lor moaște, de aceea căpătina și o parte a oaselor au fost reținute și pe mai departe în San-Domingo. Cu vremea Cuba a încăput pe mâni americane și Spaniolii au readus în țara mamă pe marele descoperitor. Acum Cristofor Columb doarme iarăși în cavourile catedralei din Sevilla.

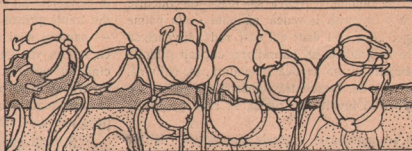
Dar îi gătesc veșnicului rătăcitor o nouă cale peste ocean... S'a născut, pe semne, bietul, în o zodie ciudată. Să-l legene valurile mării și după moarte.

Dela „Societatea pentru fond de teatru român”. Intrunindu-se în 28 și 29 Martie a. c. în Brașov, comitetul Societății, sub presiunea dlui Dr. Alexandru Vaida, în ședință plenară, fiind de față dnl: Dr. Val. Branice Dr. Iosif Blaga, Dr. Tiberiu Brediceanu, Dr. Gh. Dobrin, V. Goldiș, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Nic. Vecerdea, a rezolvit toate afacerile curente și a luat în dezbaterile măsurile ce se vor dovedi de necesare pentru lucrările de tranziție dela vechiul plan de acțiune, a cărui vigoare expiră, la noul plan de acțiune, care nu este într-utro pus în practică. Îndesebi s'a resimțit trebuința a se iniția lucrările pregătitoare pentru clara definire a problemelor societății după modificarea de statute și a desluși, opinia publică românească, care în multe privințe nu este încă deplin orientată asupra acestor probleme și a măsurii, în care acum se pot rezolvi.

Pentru cenzurarea pieselor intrate la concurs s'au ales două comisii, constătătoare din dnl: I. Agărbiceanu, Axente Banciu, Dr. Alexandru Bogdan, — la partea literară — și Gh. Dima, Iac. Mureșianu, Guilem Șorban, la partea muzicală.

Biroul s'a constituit astfel: preș. Dr. Alex. Vaida, vicepreș. Vasile Goldiș, secretar Dr. Tiberiu Brediceanu, casier Dr. Nicolae Vecerdea, controlor Dr. Iosif Blaga, membru în comitet Dr. Val. Branice, Dr. Gh. Dobrin, Dr. Iul. Maniu.

COMOARA

N. N. BELDICEANU

De demult, când eră fată de nouăsprezece—douăzeci de ani, a stat în casa de colo. Îi zărește ferestrele licărind printre frunzele întunecate, pe cari sara le-a umplut c'o pulbere de cărbune par'că.

Acolo a fost odăița ei de fată, după fereastra dinaintea căreia s'a oprit odinioară de două ori. Sara îi plăcea să deschidă geamul și să stea până târziu, cu ochii la lebedele și la bărcile de pe lac. În toată finia ei simțea o turburare neînțeleasă. Ceva ca o așteptare nelămurită, ca o beție dulce. Și atunci adierile grădinei treceau ca mângâierile unor mâni nevăzute, îi strecurau prin viné un flor, și dansa, închizând ochii, sorbea adânc miresmele puternice.

Într'una din seri pe când stă astfel, la fereastră, o făcu să tresară niște pași, și, când cobori ochii, întâlni privirile unui necunoscut care trecea agale cu o carte la subsuori, și, la privirea acesteia stăruitoare, simți că-i năvălește sângele în obraji și fugi. Apoi, după un răstimp, veni tiptil, și-l văzu, de după perdea, întorcându-se înapoi, cu ochii la geam,—și eră cât pe aci să pufnească de răs, când și auzi pașii sub fereastră. Dupăce trecu, se răzîmă de prichierul ferestrei și-l petrecu cu ochii până-l văzu că se întoarce iar. Atunci se ascunde din nou, după perdea, și când îi auzi iar pașii scârțâind pe sub fereastră, îi veni să strige: „Cu-cu...”

În noaptea aceea nu putu dormi; se învărti în așternut ca pe jăratec până târziu.

Afară eră lună ca ziua și geamurile luceau ca niște plăci de argint. Pe ostrov, cântă orchestra vestită a lui Ciocărlie. Se sculă din pat, se duse la fereastră și stătă mult, cu fruntea răzîmată într'o mână, în răcoarea umedă a nopții... Dela geam, ostrovul plin de lume, părea în lumină, o grădină cu crizanteme uriașe.

Bărcile treceau prin umbră, negre, ca de cărbune; prin lumină, albe ca zăpada. La debarcader, luntrele steteau ca niște pești năstrusnici, ieșiți la lumină.

Și dansa simțea în suflet un gol, o părere neînțeleasă de rău.

A doua zi, cum se trezi, alergă la oglindă și se pieptenă cu o grije deosebită; își prinse apoi un transfafir în păr, își zimbi, și începă a se îmbracă cântând.

În ziua aceea alergă de mai multeori la oglindă și—și potrivă părul și până în seară, umblă fără astâmpăr, prin casă. Cum prinseră a se așterne umbrele amurgului, se așeză la geam.

Auzi un pas, și inima începă a-i bate grăbită: pe alee trecu, târindu-și inimii, fânaragiul, grădinei, cu prăjina, în vârful căreia tremură o lămâie de candelă. O părere ușoară de rău îi încetini bătăile inimii. Dar, deodată, pe când urmărea, cu capul plecat pe o mână o lebedă singurată pe lac, auzi, chiar sub fereastră, niște pași; și ochii i se întâlniră cu ochii necunoscutului de ieri: niște ochi, cum neobișnuit de mari și de negri, — îi văzu bine acum, căci nu mai fugi, ca rândul trecut — niște ochi în care se oglindea par'că toată melancolia grădinei.

Necunoscutul păși agale până în capătul aleei; apoi se întoarce, cu capu înclinat pe un umăr; și-i simți privirile de departe, învăluind-o. În aceeași clipă, trecu la braț, încet, pe gânduri, o păreche tinără și amândoi o urmăriră până departe. Și când se priviră iar, își zimbiră fără să vrea.

Îi vedea în fiecare seară. O fericire mare îi năvălise în suflet, ca o cascadă de lumină și toată ziua cântă volasă, ca o păsărică într'o rază de soare. Și, când o căutai, se gătea la oglindă, cu ochii albaștri scânteind cu două safire: își zâmbea, făcându-și gurița mică-mică, ca o cireasă; își tremură alene genele mătăsoase, ca de fiorul unei sărutări; se privea, cu coada ochilor, șireată; s'așeză la oglindă, cu capul răzemat într'o mână, ca la geam: și-și luă o mutră plină de melancolie, — și, deodată, o pufneă răsut și sărea dela oglindă murmurând:

„Vai, ce nebulă sunt!”

Când eră vreme rea, însă, sta măhnită, ca o vrabie în ploae. Pe fereastră luceau încet lacrimile ploii. Grădina eră pustie, lacul turbure și copacii, cu

crengile grele de apă, aplecate, păreau măhniți de puști al celor.

Când se lumina, îi venea să joace de bucurie singură, ca o nebulă. Îi venea să bată — în palme și să strige: „Am să-l văd; am să-l văd“; îi venea să se coboare în grădina, să îmbrățișeze copacii plini de mustul pământului; să se dea de-a dura, ca o jivină, prin iarba fragedă. Deschidea fereastra, și nările i se umflau și peptul involt i se ridică, să rupă piepții de mătase.

Cum se așterneau umbrele amurgului, dânsul răsărea în capătul aleii. Acuma, când trecea, — dacă nu era nimeni pe alee, — murmură:

„Bună seara“. Apoi mai încet: „Ce dor mi-eră de tine... Ce dragă-mi ești“.

Și vorbele acestea, răsunau, în sufletul ei, limpede, melodios — ca niște picuri într-o baltă de piatră, — și închideau în ele, întotdeauna, aceeași vrajă, aceeași dezmedere, aceeași beție, același fior, care-o făcea să închidă ochii și să soarbă, mai adânc, mireazma amefitoare.

Nu trecu multă vreme; și începă a fi mai îndrăzneț: noaptea, târziu, după ce dormeau toți ai casei, svârlea cu nisip în geam până când se deschidea fereastra, și izvoră, din întuneric, ca o lumină umbra ei albă.

Copacii se înălțau negri ca niște pete de întuneric mai adânc; lacul licărea ca o oglindă de păcură; și luminile felinelor tremurau în adânc, — unele ca niște șiraguri de stele, din care se desprindea câte o stea și picura în noaptea lacului; altele ca niște clițuri de tipsi de aur, din care din când în când, cădea câte una la fund.

Într-o noapte, adormise așteptându-l. Într-un târziu, i se pără că aude un sunet tainic în geam; și se înălță într-o mână; ascultă, și auzi iar sunând ceva, — acumă limpede în tăcerea adâncă a nopții. Și coborându-se din pat, păși, în vârful pantofilor până la fereastră. Înainte de a deschide, rămase, o clipă, în cremență în fața frumuseții dumnezeiești a grădinei. Pretutindeni, prin aiei, plutea o pulbere viorie, luminoasă, scânteeatoare, ca o pulbere de nestimat. Și între sălcile, cari în lumina aceasta păreau de cărbune, lacul ardea ca o tipsie de argint, din care izvoră, parcă, toată lumina care umplea bolțile aleelor; iar podurile se bolteau ca niște arcuri de abanos.

Și când deschise fereastra, mirezmele teilor o amefiță; ca și cum, vrăjiți și ei de noaptea aceasta, — pe cari Dumnezeu o azvârlise ca pe un diamant uriaș pe pământ, — își înălțau mirezmele, ca o jertfă, ca un psalm de laudă.

Dânsul murmură:

„Coboară-te'n grădina: uite ce frumos e... Nu fii rea, — haide coboară-te...“ Și ea nu stătă o clipă — în cumpănă: lacul, lebedele, mireazma teilor, aleele, — toată grădina o chemă. Își luă șalul și coborî ca

o luneteacă, scările. Și, — când deschise porțița și răsări, albă ca o statue în lună, dânsul, se prăbuși la picioarele ei, și strângându-i-le în brațe, ca un eșit din minți, prinse a-i sărută nebul pantofii de atlas, — pantofii mici ca condurii cenușerei. Dânsa simția ca într'un vis, gura îi dă de foc, gura lui lacomă, rătăcind tot mai sus, peste carnea ei caldă învalundu-i tot trupul în sărutări de foc; și, de fericire, îi venea să țipe; toată ființa ei înfiorată îi zvârlea în gură un țipăt pe care-l ucidea între dinți.

Și când gura lui sălbatică ajunse la gura ei mică, se opri mult, ca la un loc de popas; în sărutarea aceasta, părea că voește să-i soarbă sufletul; în ea suflatele lor se sărutau, se îmbrățișau, se încleștau, — voiau parcă să se zmulgă din temnițele trupurilor, să se topească unul în altul, să facă pe vecie un singur suflet.

Apoi, într'un târziu, prinseră a rătăci strânși la braț, prin pulberea lunei, pe subt bolțile grădinei, cari întindeau deasupra capetelor lor horbete negre. Când scăpăta asupra lor, prin frunzare, o rază albă a lunei, — pe umeri, li se așeză ca o zăpadă albastră; părul ei bălai se aprindea în umbră; cerceii, inelele, fulgerau întunericul; pantofii albi căpătau o lucire de argint.

Se așezară pe o bancă, în lumina lunei, ca pe o laiță de marmoră. La câțiva pași, se ridică un tei încărcat de floare; și floarea părea în lumină, de fildeș. Dânsa sorbea cu lăcomie mireazma umedă a teiului, pe care o simțea parcă curgându-i până în adâncurile făptuirii sale, îmbălsămându-o toată, ca pe un fagure.

Dânsul murmură:

„Ce-ar fi, dacă ne-am primblă cu barca? Hai, să ne primblăm“.

Ea se supuse; și, ca într'un vis, păși la brațul lui printre răzoarele de flori, până la bărci. Dânsul îi ajută să se sue într'o lunte; sări sprinten alături, desprinsă barca dela mal, și, prinzând vâslele, se lăsă pe spate, — și luntea se depărtă ușoară de țarm, într'un freamăt dulce de unde, făcând să se clatine, să joace, toate luntrile de lângă mal, și sfărâmând apa, până departe, în nenumărate oglingioare de aur.

Barca lunecă în freamătul ușurel al apelor, însemnând în urmă o brazdă de jar; iar din vâsle, când se înălțau, boabele de apă picurau scânteind, în lună, ca niște pietre scumpe, și până târziu rătăci barca singuratică; pluti fără țintă ca o pasere uriașă, pe care n'o lăsă să doarmă văpaia lunei.

...La noaptea asta de nebulie se gândeă acum bătrâna, care se așezase mai la o parte, pe o bancă din Cișmegiu; la noaptea aceasta dumnezeiască, pe care o purtă în cea mai adâncă tainiță a sufletului, ca pe o comoră.

Se gândeă, că nu i-a părut rău niciodată de

nebulnia aceasta; că ea a fost singura fericire mare din viața ei năcăjită.

Dânsul, dela o vreme, a început a veni din ce în ce mai rar, până când n'a mai venit. Dânsa, o lună a fost între viață și moarte; prin ființa ei a trecut un vijor, care i-a lăsat sufletul gol; a lăsat în urmă un pustiu, în care mai trăia numai ura ei, ca o fiară.

Apoi rana, — prin care curse, parcă tot sângele din trupul ei tânăr, — s'a închis. Ura a adormit; și acum, de mult, o simte c'a murit.

Pe dânsul, la început, l'a mai zărit de câteori pe stradă, la teatru; apoi nu l'au mai văzut, nici n'a mai auzit de el. Trăește; nu mai trăește? Nu știe. Poatecă dupăce s'au așternut ani mulți la mijloc, dupăce vremea le-a nins părul și și-a însemnat eroglife pe fețele lor, — poate, că, într-o zi, au trecut unul pe lângă altul și nu s'au mai cunoscut.

După câțiva ani s'a măritat cu un om care a făcut din viața ei un pustiu. A venit într-o zi un copil ca o undă de lumină în viața ei, dar n'a avut noroc de el: copilul a murit, raza de soare s'a stins, — și, de atunci, altă rază nu s'a mai aprins în întunecatul vieții ei.

Și, câteodată, când stă seara târziu în lumina tristă a lămpii, singură în casa pustie, își amintește de noaptea aceasta; și atunci o dezgroapă, din cea mai tănuită chilie a sufletului, cum își dezgroapă din când în când, avarul comora, — și stă așa neclintită, cu ochii albaștri, în gol, până când se deschide ușa și intră în casă un bătrân cu fața aspră.

Cântecul Lunii.

Lună tu, suris de vis
Plutitor peste abis,
Cerne-ți palida văpaie
Peste somn de heleșteai,
Peste sălcii plângătoare
Care-opleacă pe istoare
Despletiri de crengi mlădii
Grele de melancoli.
Razele spre fărâmi du-le:
Dorm pe nuferi libelule,
Ca agrafe de smarald
Peste-un sân rotund și cald.
Înflorește vârfurile
Fă din raze albe jerbii
Și cu ele să n'cununi
Adâncimi de văgăuni.
Și cu zimbetu-ți deschiș
Peste creștet de abis,
Fă și mai fermecătoare
Noaptea asta treacătoare,
Ca s'adoarmă 'n somn ușor
Ranele care ne dor!

Nichifor Crainic.

O ZI LA MISTRAL

ALPHONSE DAUDET

— Din volumul „Lettres de mon moulin”. O bucată, în care scriitorul francez Alphonse Daudet își descrie o vizită la Mistral. Minunată iconă a marului poet mort de curând.
Traducere liberă. — Alm.

În Dumineca trecută am crezut, că mă trezesc întruna dintre stradele din Montmerre. Plouă, cerul e ră sus, moara tristă. Îmi e teamă să petrec acasă ziua asta urâtă, ploioasă, și numai decât îmi dete în gând să mă duc la Frédéric Mistral să mă încălzesc, la acest mare poet, care stă la trei mile depărtare de brazi mei, în micul lui sătușor Maillane.

După cum gândii, așa și făcui: luai Montaignezul meu, mai o cuvertură și plecai la drum.

Nimenea nu e ră pe câmp... Frumoasa noastră Provence Dumineca își odihnește pământul... Numai câinii răfălesc printre case, curțile sunt închise... Colo, mai aproape, o telegă, un călugăr capucin, un câtar cu podoabe și cu clopoțel de argint, — duce în galop potolii un dric întreg de lătureni la slujbă. Astăzi a fost peste puțință să cetesc pe cale; ploaia cădea ca vârsată cu găleata și vântul îmi bătea apa în obraz... Întreg drumul l-am făcut într-o bucată și în sfârșit, după o eclatorie de trei ore văzui în fața mea cipreșii, în mijlocul cărora se scutește de vânt împrejurimea sătușorului Maillane. Nici o mătă nu se vede pe ulițele satului; foaia lumea e ră la slujbă. Când am trecut pe lângă biserică, se auză glasul fanfarelor și prin geamurile colorate se strecură lumină de făclii.

Locuința poetului e în cap de sat; cea din urmă casă la dreapta, în lungul drumului, care duce spre Saint-Remy, — casă mică, cu etaj, în fața ei o mică grădină... Deschid fără șgomot... Nime! Ușa dela salon e închisă, dar aud pe cineva... umbli și vorbește tare... Acești pași și acest glas îmi sunt cunoscute deja... Mă opresc o clipă în ambitul văruit, mâna îmi e pe clanță. Inima îmi bate tare. — E aici. Lucrează. Să aștept până termină pasagiul?... Ei, hai să intru.

O, parisienilor, când a venit la voi Mistral, poetul, ca în Mirellex al său să vă arate Parisul, și când l-ați văzut în saloanele voastre, în haine orășenești, în guler înalt și cu pălărie înaltă, care tot atât de mult îl supăra ca și gloria, voi ați crezut că acela-i Mistral... Nu, acela nu e el. Numai un singur Mistral e pe lume, acel, pe care l-am văzut eu Dumineca trecută în satul lui, cu căciula de blană pe urechi, fără vestă, cu mantaua-i catalaneză aruncată pe umeri, cu ochi strălucitori, nobil, ca un păstor grec, și se plimbă cu pași mari, cu mâinile în buzunare, se plimbă și face versuri...

— Cum! Tu ești! — strigă Mistral sărindu-mi în grumazi, — cât de bine ai făcut că ai venit!... Chiar

astăzi e praznic în Maillane. Avem aici orchestra din Avignon, procesiune, farandolă, va fi minune... Mama vine acasă dela slujbă; dejunăm și-apoi ne ducem să vedem darul fetelor frumoase.

Până când vorbea, eu priveam mișcat salonul curat mobilat, pe care de atâta vreme nu-l mai văzusem și unde am petrecut atâtea ceasuri. Nimic nu se schimbaseră. Aceeași canapea, cele două fotole de împletitură, Venus cea fără de brațe și pe cuptor Venus de Arles, portretul poetului de Hebert, masa de scris, — o biată masă mică de scris, încărcată cu cărți vechi și cu dicționare. Pe mijlocul mesei de scris observai un mare caet deschis. Eră *Calendal*, cea mai nouă poezie a lui Frédéric Mistral. La această poezie lucrează Mistral de șapte ani și e acum a șasea lună, de când a scris ultimul vers; și totuși, încă nu îndrăznește să se despartă de dânsa. Dar e de înțeles, căci totdeauna putem găsi un pasagiu de netezit, vreo rimă mai bine sunătoare... Cu toate că scrie în limba provençală, totuși cu atâta grijă de amănunt își făurește versurile, ca și când întreagă lumea ar ceți în limba asta și dânsul ar fi îndalorat să dea samă futurora... Despre el ar fi putut să zică *Montaigne*: „Adă-ți aminte de cel, care, întrebat fiind, că de ce pune atâta grijă în arta lui, pe care pușin vor putea să o înțeleagă, a răspuns: Eu mă îndestulesc cu abia câțiva; îmi ajunge unu; îmi ajunge chiar mai pușin decât atât”.

Țineam în mână manuscrisul poemei *Calendal* și răsfioiam mișcat... Deodată, de sub fereastră se înalță cântec de flaute și de tobe și Mistral al meu aleargă la dulap, scoate pahare, așează sticle, masa o frage în mijlocul odăii și deschide ușa să intre muzicanții:

— Nu rade... Au venit să-mi deie concert de dimineața... sunt consilier orășenesc.

Mica încăpere se umple de oameni. Tamburile le așează pe scaune, bătrânul steag într'un colț; și grec vinul încălzit din mână în mână. Iar după ce au folit câteva sticle în sănătatea domnului Frédéric, au sfârșit cu multă seriozitate despre sărbări, că oare farandola are să fie atât de frumoasă ca în anul trecut, orchestrații își adună lucrurile și merg la alt consilier. În clipa asta sosește mama lui Mistral.

Într'o clipită se așterne masa. Cunosc deja rânduala casei; dacă Mistral are oasepși, mamă-să nu stă la masă... Biata bunica nu vorbește decât graiul din Provence și s'ar simți rău dacă ar trebui să se întrefină în vorbă cu francezii... De altă parte se și simte lipsa dansei în buclărie.

Dumnezeule! ce simțiri plăcute am avut în dimineața aceea: fripturică de oale, caș de munte, compot în must, smochine, struguri-muscăjel...

La deșert caet caelul cu versuri și-l pun înaintea lui Mistral, pe masă.

— Spuneam că ne ducem la plimbare — zice poetul zimbînd.

— Nu, nu!.. Calendal! Calendal!

Mistral se lasă învins și începe cântul întâi, cu glasul lui moale, muzical, măsurând facturile cu mâna. Afară clopotele sunau de vecernie, petardele luminaseră piața. Eu în coate pe masă și ascultam cu ochii înălcrimați povestea micului pescar din Provence.

Calendal n'a fost decât un simplu pescar mic, dar l-a făcut erou al amoriului... Ca să poată câștiga inima iubitei sale — a frumoasei Esterelle — face minunate isprăvi și cele douăsprezece isprăvi ale lui Escule sunt nimic față de ale lui.

Odată își pusese în cap, că are să fie bogat și a isvodit un astfel de rociu, cu care adună în port pe toți peștii mării. Alădată se avântă la înfricoșatul bandit, contele Sèveran, din prăpastia Ollioules, și-l cercetează acasă în cuibul lui, în cercul amantelor și complicilor săi...

Ce fecior în lege e acest mic Calendal! Într'o zi s'a întâlnit cu două cete de volnici, cari se încăieraseră la mormântul maistrului Iacob, și se sileau să-și descurce gâlceava cu mărăcinile. La a maistrului Iacob, care, dacă vrefi să știți, a fost lemnarul bisericii lui Solomon-împăratul. Calendal s'a vârlit între dâșii și cu vorba lui a potolii pe băitășoi.

Aventuri supraomenești!.. În crepăturile stâncose ale muntelui Lune, eră o pădure de cedri de care nu eră chip să se apropie nime, unde nicodată nu a îndrăsnit să se cațare vreun îăietor de lemne. Calendal însuși se duce. Treizeci de zile a petrecut acolo singur-singurel. Treizeci de zile deardîndu se aud loviturile de săcure. Pădurea geme; bătrânii copaci se răstoarnă unul după altul și alunecă în vale. Când a coborît și Calendal nu mai rămăsese nici un singur cedru pe munte...

Pe urmă, după atâtea osteneli, ca răsplăt, ajunge la dragostea Esterellei și locuitorii din Cassio îl aleg lor-și consul. Iată, iată, povestea lui Calendal. Dar ce ne pasă nouă de Calendal? Ceace este în aceste versuri înainte de toate, cecea-i Provence, — Provence dela litoral, Provence muntoasă, — cu istoria, cu moravurile, cu legendele, cu regiunile ei, popor naiv și liber, care și-a găsit marele poet, înainte de ce s'ar fi stâns... Acum pot să întindă liniile ferate în Provence, pot să împlante stâlpi de telegraf, pot să scoată din școli graiul provençal! Provence va trăi vecinic în Mireio și în Calendal.

— Ajunge din poezie! — zice Mistral, adunând caetul. — Trebuie să vedem sărbările.

Am plecat. Întreg satul eră în uliță; vântul de miază-noapte a curățit ceriul și soarele strălucea admirabil pe coperișele roșii, umede de ploaie. Am sosit la vreme, ca să putem vedea procesiunea. Terminându-se asta, am trecut la luptele cu tauri, apoi jocurile în liber, și celelalte jocuri festive minunate din Pro-

vance... Se înseră, când ne-am înapoiat în Maillane. Pe piața din fața cafenelei, în care stă la joc sară de sară Mistral cu Zidore, prietinel său, au aprins mari focuri de veselie... Apoi s'au prins la dans, care trebuie să fiină noaptea toată.

După cină, prea de tot obosiți, ca să mai alergăm, am urcat în chilia lui Mistral. Odaie sărăcăcioasă, țărănească, cu două paturi mari. Păreții nu sunt tapetați; grinziile tavanelui se văd... Când Academia i-a dat lui Mistral premiul de trei mii franci, mamei sale îi veni un gând.

— Ce zici, dacă am lăsa să dee cu ghips tavanelu dela odaia ta și am tapetă păreții? — zise fiului său.

— Nu, nu l'ăspunse Mistral. — Aceștia sunt banii poezilor, la răscuția nu ne atingem.

Și odaia a rămas tot cu păreții goi; dar până când s'a ajuns din banii cântăreșilor, nimenia nu s'a depărtat cu mâna goală dela Mistral...

Am dus pe Calendar în odaia mea și doream să mai ceteșc o parte înainte de ce aș adormi. Mistral îmi alese istoria faianței. Iată cuprinsul ei în câteva cuvinte:

La o mare petrecanie, nu știu de unde, pun pe măsă tot vase din faianță de moustiers. Pe fiecare farfurie e zugrăvită în email cu albastru câte o scenă din Provançe; întreagă istoria finutului. Dar cu cătă dragoste sunt descrise aceste fayence-e. Descrisă fiecare în câte-o poizioară naivă și savantă.

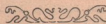
Până când Mistral mi-a declamat versurile sale în frumoasa limbă provençală, în această limbă pe trei părți latină, grăită înainte de regine, dar pe care astăzi o mai înțeleg numai ciobanii, am admirat pe acest om și m'am gândit, în ce stare părăsiță și-a gășit limba maternă și ce a făcut dintr'ânsa.

Mi-am închipuit un vechiu castel al prinților Baux, de cari se văd în Alpile-1: acoperișe nu mai au, dela scări lipsesc fuștele, dela ferestri geamurile, în ograda castelului răcăiesc găini, în foșoarele cu colonne ale galeriilor grăbesc porci grași, în capelă un măgar își paște iarba, porumbi seleoși își stămpără căldura în vasele mari de aghiasmă, pline cu apă de ploaie, și în sfârșit, două sau trei familii de țărani, cari și-au clădit cășuțele sub aripile vechiului castel.

Apoi, deodată, în o bună zi, pe unul dintre copiii de acești țărani îl inspiră ruinele; e indignat pentru necinstirea ce li se face; repede-repede alungă dobitoacele din curtea castelului; și cu ajutorul zinelor cari li aleargă în ajutor, singur, numai singur restaurează scara cea mare, reclădește porțile, pune table în ferestri, întraurește de nou sala tronului, și puternicul castel de odinioară, în care au locuit pași și provançe, îl înalță iarăși în picioare.

Castelul reclădit e limba din Provançe.

Feciorul acela de țaran e el, Mistral.

Și siua lacrimilor astăzi...

E ziua lacrimilor astăzi,
Când toate streșinile curg;
Aleargă focul unui fulger
Sub arcu dulcelui amurg...

E ziua lacrimilor astăzi,
Când streșinile curg mereu;
Suride 'n punți încântătoare,
Pe boltă, 'ntăul curcubeu...

Și-ascultă sufletul, ascultă,
Cum în tăcerea unui crâng,
Sonore glasuri de talangă
Acuma răd, acuma pâng.

...Aproape vin, tot mai aproape,
Acuma iar s'au depărtat...
Și-o lacrimă ce n'o pot plânge
În ochii mei s'a cufundat!!

T. Murășanu.

Cântec.

Când prin ferestrele ngețate
Mă uit și văd pământul nins,
Pricep că iarna peste toate
Imperiul, și Ța întins.

Și mă cuprindo-o jale-adâncă
Privind puzderia de fulgi —
Azi vesel, plin de viață încă...
Mâni, poate, dormi sub albul giugli.

ST. O. IOSIF

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

Simțeam o adevărată bucurie, când priveam în fața ei deschisă, și-i strângeam mânăța aceea pătrată. Trecurăm tus-patru în sufragerie, și în vreme ce Jeaneii se servea niște friptură rece, de care ea nu se atingeă, eu le povestii, cum stă lucrul. Paul de Gabry îmi ceru voie să-și aprindă pipa, apoi mă ascultă liniștit. Când isprăvii, își trecu odată mâna prin barba-i scurtă și deasă și grăi:

— Eh comedie! Dar în frumoase pânze ai ajuns domnule Bonnard!

Apoi observând pe Jeana, cum își întoarce ochii speriați dela dânsul la mine:

— Vino, nițel, te rog.

Îl urmași în odaia sa, unde la lumina lămpii, străluceau o mulțime de carabine și cuțite de vânatoare, pe covorul întinecat de pe perete. Mă trase apoi pe o canapea de piele și-mi zise:

— Ce ai făcut, pentru Dumnezeu? Amăgire de minoră, furt, răpire! În frumoasă treabă ți-ai vârit capul Cinci până în zece ani de pușcărie!

— Vai de mine! strigai eu; zece ani de temniță pentru că am scăpat o copilă nevinovată!

— Așa-i legea! răspunse domnul de Fabry. Cunosce destul de bine codul, dragă domnule Bonnard; nu doar fiindcă am studiat drepturile, ci fiindcă, în slujba mea de primar al orașelului Lusance, trebuia să mă îndrumez pe mine însumi, ca să-mi pot îndrumă apoi slujbașii. Mouche e un nemernic, domnișoara Prêfere o ticăloasă, iar dta un... nu găsec cuvânt destul de tare.

Crime și delcte... sechestrație de persoane, nu-i cazul dtale... Răpire de minore, am nimerit... ARTICOLUL 354 — Dică cineva, prin înșelăciune sau violentă, răpește minore, sau pune pe alții să-i răpească, sau îi amăgește, sau îi ascunde, sau îi strămută, sau pune pe alții să-i amăgească, să-i ascundă, sau să-i strămute din locurile unde au fost ei așezați de cei, sub a căror autoritate și grije au fost supuși sau încredințați, va fi pedesit cu întemnițare. Vezi codul penal, 21 și 28... 21. — Durata întemnițării va fi de cel puțin cinci ani... 28. — Osândirea cu întemnițare aduce cu sine degradarea cetățenească. E lămurit, nu-i așa, domnule Bonnard?

— Foarte lămurit.

— Să urmăz ARTICOLUL 356. — *Dacă răpitorul încă nu-i de douăzeci și unu de ani, nu va fi pedesit decât cu un... Asta nu ne privește. ARTICOLUL 357.*

— *Dacă răpitorul se va fi căsătorit cu fata răpită, el nu va putea fi urmărit decât după plângerea persoanelor aceluia, cari în înțelesul codului civil, au dreptul de a cere nulitatea unei asemenea căsătorii, și nici nu va putea fi osândit decât după ce se va fi rostît nulitatea căsătoriei. Nu știu dacă ai de gând, să iai în căsătorie pe domnișoara Blexand. Precum vezi însă, codul e bun banat; de partea asta îți lasă o ușe deschisă. Dar n'am la ce glumi, căci situația dtale e într'adevăr gravă. Cum și-a putut închipui un om ca dta, că la Paris, în veacul al XIX-lea, ai putea răpi nepe-despit o fetiță? Nu mai suntem în evul mediu; răpirea de femei nu mai e permisă.*

— Să nu crezi, răspunsei eu, că în dreptul celor vechi eră permisă. Asupra cestei subiect vei găsi în Baluze o hotărâre a regelui Childebert, dată la Colonia în 593 sau 94. Cine nu știe de altfel, că vestita ordonanță de Blois, din 1579, dispune apriat, că ceice sub pretext de căsătorie sau de altă culoare vor amăgi băieți sau fete mai mici decât de douăzeci și cinci de

ani, și fără voia sau consimțirea tatălui, mamei sau tutorilor, vor fi pedesiti cu moarte? *De asemenea, adaugă ordonanța, de asemenea vor fi pedesiti fără seamăn toți acela, cari în vreun fel vor luă parte, sau vor da povață și ajutor la numita răpire. Aceștia sau aproape aceștia sunt terminii ordonanței. Cât despre articolul din Codul Napoleon, pe care mi-l ceteși adineoari, și care scapă de urmărire pe cecele se căsătorești cu domnișoara cea răpită, acesta îmi aduce aminte, că după obiceiul din Bretagne, răpirea de femei urmărită de căsătorie, nu eră pedesită. Obiceiul acesta însă, care pricinui o mulțime de abuzuri, fu suprimat pe la 1720.*

Îți dau data aceasta ca exactă numai în ce privește zecimile. Memoria mea nu mai e prea bună; iar vremea, când puteam recită pe de rost, fără a-mi luă răsuflul, o mie cinci sute de versuri din Girart de Roussillon, a trecut de mult.

Că nu-ți mai vorbesc despre acel Capitular al lui Carol cel Mare, care regulează despăgubirea pentru răpirlle de femei, o fac aceasta, fiindcă de sigur îl știi și dta tot așa de bine. Vezi așadar, domnule de Gabry, că răpirea femeilor a fost privită de crimă vrednică de osândă sub toate trei dinastiile Franței medievale. E mare rătăcire aceea că evul mediu n'a fost decât un chaos. Dimpotrivă, convingeți-vă...

Domnul de Gabry mă întrepruse:

— Dta cunoști ordonanța de Blois, pe Baluze, pe Childebert cunoști Capitularele, și nu cunoști codul Napoleon.

Îi răspunsei, că într'adevăr așa-i, n'am cetit nici odată codul acesta; iar dânsul părû surprins. Apoi a dause:

— Înțelegi acuma gravitatea faptcii, ce ai săvârșit?

Și zău, n'o înțelegam încă. Încetul cu încetul însă, în urma deslușirilor foarte cumiști ale domnului Paul, începu, să simt, c'o să fiu osândit, nu pentru intențiile mele, cari erau nevinovate, ci pentru fapta mea, care într'adevăr cerea osândă. Mă cuprinsu un fel de desnădejde și începu, să mă vaicăz:

— Ce să fac acum? Ce să fac? Nu mai e nădejde: sunt pierdut și am pierdut cu mine și copila asta, pe care voiam s'o măntui!

Domnul de Gabry își umplu tăcut pipa și și-o aprinsu așa de încet, încât fața-i largă și plină de bună-nătate rămase vreo trei, patru minute roșie ca fața unui faur, lângă focul din făuriște. Apoi:

— Dta, mă întrebi ce să faci: nimic să nu faci dragă domnule Bonnard. Pentru numele lui Dumnezeu, și în interesul dtale, te rog: să nu faci nimic! Afacerile dtale stau destul de rău; să nu te mai amesteci, căci le strici și mai rău. Făgăduiește-mi, că o să răspunzi pentru tot, ce-o să fac eu. Dimineată o să mă duc la domnul Mouche, și dacă dânsul e într'adevăr ceea ce credem noi, adevă un pungaș, măcar și cu dracul de și-ar da mâna, tot aflu eu mijloc de a-l face inofensiv.

Căci de dansul atărnă totul. Fiind acum prea târziu, ca să mai conducem pe domnișoara Jeana la pensionat, va rămâne la nevastă-mea noaptea asta. Ce-i drept, faptul acesta înseamnă oțtie la păcat, dar scutim situația fetei de orice caracter echivoc printr'asta. Cât despre dta, domnule Bonnard, întoarce-te îndată la Quai Malaquais; de-or veni, să caute pe Jeana, o să-ți fie ușor să dovedești, că nu-i la dta.

În vreme ce noi vorbame astfel, doamna de Gabry luă măsuri pentru a-și culcă pensionara. Văzui trecând pe coridor o servitoare încărcată de ceașferii cu miros de leventică.

— Oh, zisei, ce mireasmă blândă și cinstită!

— Ce vrei? Îmi răspunse doamna de Gabry. Noi suntem țărani.

— Cum aș vrea, să fiu și eu țăran, doamnă! răspunsei. Cum aș vrea să respir odată și eu, ca dvoastră la Lusance mirezmele ogoarelor, sub un coperiș pierdut în frunziș de copaci; iar dacă dorița aceasta e prea îndrăzneță pentru un moșneag, a cărui vieață-i pe sfârșite, aș vrea, cel puțin giulgiul de mort să-mi aibă mirosul acesta de leventică.

Ne înțeleserăm, să viu a doua zi la masă. Dar mă opriră hotărît de a mă înfățișa înainte de douăsprezece. Jeana mă îmbrățișe și mă rugă să n'o mai duc la pensionat. Eram înduioșat și par'că zăpăciți, când ne despărțirăm.

Acasă aflai pe Teresa înaintea ușii, furioasă de neliniște. Nici nu-mi grăi mai puțin, decât că are să mă încue în casă de aci încolo.

Oh, ce noapte petrecui! Nu putui închide ochii nici macar o clipă. Acum radeam, ca un ștregar, de isbânda aventurii acesteia; acum mă vedeam cu groază nespusa tărît în fața judecătorei și răspunzând pe banca acuzaților de crima, pe care o săvârșisem așa de natural. Eram îngrozit, și cu toate acestea n'aveam nici remușcări, nici păreri de rău. Soarele îmi pătrundea în cameră și îmi desmierdă sburdalnic capul patului; iar eu zisei rugăciunea aceasta:

— Doamne Dumnezeule, care ai făcut cerul și rocca, cum se spune în Tristan, judecă-mă în dreptatea ta, nu după faptele, ci după gândurile mele, cari au fost drepte și curate; și o să zic: slavă ție în cer și pace pe pământ tuturor celor cu bună voie. În mâna ta încredințez copila, ce am furat-o! Fă ceea, ce n'am putut face eu: apără-o de toți vrăjmașii săi și binecuvântă să-ți fie numele în vecii vecilor!

29 Decembre.

Când intrai în casa doamnei de Gabry, Jeana eră cu totul schimbată la față.

Chemase cumva și ea, ca mine în zorii zilei, ajutorul Celui, care a făcut cerul și roua? Căci zimbăia așa de liniștită și duioasă.

Doamna de Gabry o chemă, să-i isprăviască pieptănătura, căci gazda asta minunată voiă să aranjeze cu

mănil sale propri părul copilei ce-i fusese incredințată. Sosisem ceva mai de vreme, de cum ne fusese vorba, și-i intrerusesem străduința aceasta încântătoare. Ca pedeapsă mă făcură deci să aștept singur în salon. Domnul de Gabry însă mă scăpă îndată. Eră vădit, că venia de pe-afară, căci pe frunte avea încă semnele pălăriei. Fața-i eră veselă și însuflețită. Să-i puni îndată întrebăii, nu mi se părea de cuvânt. Trecurăm deci cu toții la masă. Dupăce servitorii își isprăviseră slujba, domnul Paul, care-și păstrase povestea până la cafea, ne zise:

— Ei bine! Am fost la Levallois.

— Ai vorbit cu maiestrul Mouche?, il întrebă zornică doamna de Gabry.

— Nu!, răspunse dânsul, privind la fețele noastre desamăgite.

După ce se bucură câțava vreme de neliniștea noastră, adause, vrednicul bărbat, următoarele:

— Maiestrul Mouche nu mai e în Levallois. Maiestrul Mouche a părăsit Franța. Poimâne vor fi opt zile, de când a șters-o cu banii clienților cu tot, o sumă destul de rotunjoară. Masa-i de scris eră încuiată. O vecină mi-a povestit întâmplarea, însoțind-o cu o ploaie de sudalme și blesteme. Notarul însă n'a luat singur trenul de șapte și cincizeci și cinci: a dus și fata unui barbier din Levallois cu sine. Faptul mi-a fost tărît și de comisarul de poliție. Și zău, puteă fugi oare maiestrul Mouche la o vreme mai potrivită? De mai zăbovia, în rolu-i de reprezentant al societății, te tără la judecată, ca pe un criminal, domnule Bonnard. Acum n'avem de ce ne mai teme. În sănătatea domnului Mouche!, strigă apoi, turnând un pahar de armaniac.

Aș vrea să trăiesc încă multă vreme, ca multă vreme să-mi aduc aminte de dimineața asta. Eram întruniți tuspătru în sufrageria largă și albă, în jurul mesei de stejar poleit. Domnul Paul eră de-o veselie ne-bună, chiar aspră nițel și își înghiță armaniacul rar și prelung, iar doamna de Gabry și domnișoara Alexandre îmi zimbiau, cu un zimbet, care mă răsplătia pentru toate năcazurile de până acum.

Ajunz acasă fui primit cu cea mai aspră dojană din partea Teresei, care nu mai pricepea nimic din felul meu nou de vieață. După părerea ei, domnul trebuie să-și fi pierdut mintea.

— Da Tereso, eu sunt un nebul bătrân și dta de asemenea ești o nebulă bătrână. Bunul Dumnezeu să ne binecuvinte, Tereso, și să ne dea puteri noi, căci avem acum și datorințe noi. Dar lasă-mă să mă întind pe canapeaua asta, căci nu mă mai pot ținea pe picioare.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Ștefan Lăzar* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind slăsițoarea tragediei a temutului Holofern, care pornește să cucerască lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărămnă tot, numai frumoasa și fermecătoarea oveică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și auturul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „*Librăriei S. Bornemisa*” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4.80.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comandă dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOI

— Depozit la „*Librăria S. Bornemisa*” în Orăștie. —

	Cor. fil.
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenescă	2—
A. Vlăhujă, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de torț. Ediție nouă și adăugită	3—
V. Eftimiu, Crăciunul lui Osman. Tragi-comedie într'un act	—30
V. Eftimiu, Ariciul și sobolul. Fabulă modernă într'un act	—30
V. Eftimiu, Poveste de Crăciun, într'un act	—30
M. Poni, Un futur, comedie în două acte și un tablou	—50
Șase predici pentru Duminicile Postului mare	1—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1.50
Simeon Balint, viața și luptele lui în anii 1848—49	1.50
„Cartea Verde” textul tractatului de pace dela București 1913	1.50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, icone dela țară	1.50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2—
Galageon G. Bisericița din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirișescu M. Răsaduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1—
Beldiceanu N., Poezii	1.25
Dr. S. Stanca, Pocășii	4—
Hodoș E., Frumoasa din nor și alte povești	2.50
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agărbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1.60
I. Dragoslav: Volintirii	1.80
L. Rebreanu: Frământări	1.50
V. Eftimiu: Pemele singuralății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1.80
Șt. Lăzar: Floarea Betuliei, roman	1.80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1.60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri lușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	3.50
Note de drum	1.25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80
T. V. Ștefanelli: Amintiri despre Eminescu	1.50
Dr. Paulescu: Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul Franc	
— Masoneria	3—
Dr. Paulescu: Instincte sociale, patimi și conflicte	2—
C. S. Făgețel: Credințe literare	2—
C. Theodorian: Povestea unei oădi, nuvele	2—
I. Pilat: Eternități de-o clipă, poezii	2—
Bogdan-Duică: Românii și Ovreii	2.50
P. Locusteanu: Suntem nebuni, nuvele	1.50
A. Herz: Bunicul, comedie în 3 acte	2—
M. C. Bujoreanu: Femeia, studiu social	3—
Dr. Drăgescu: Pro Patria, povestire despre începutul neamului românesc	3—
G. Aslan: Cum ajunge cineva om	1—
Criza Morală	—30

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —